

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 27.9.2007

KOM(2007) 558 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Akčný plán pre vzdelávanie dospelých

Vždy je čas začať sa učiť

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Akčný plán pre vzdelávanie dospelých

Vždy je čas začať sa učiť

1. Úvod

Hlavy štátov a vlád v preambule Amsterdamskej zmluvy v roku 1997 potvrdili svoje rozhodnutie „*podporovať rozvoj čo najvyššej úrovne vzdelanosti svojich národov prostredníctvom širokého prístupu k vzdelaniu a jeho trvalého dopĺňania*“¹.

V roku 2000 sa na zasadnutí Európskej rady v Lisabone stanovil pre Európu strategický cieľ stať sa do roku 2010 najkonkurencieschopnejšou a najdynamickejšou spoločnosťou založenou na vedomostiach vo svete. Kľúčovým prvkom programu navrhnutého v Lisabone bola podpora zamestnateľnosti a sociálneho začleňovania prostredníctvom investícií do vedomostí a spôsobilostí občanov vo všetkých štádiách ich života.

V oznámení Komisie z roku 2001 *Vytvorenie európskeho priestoru celoživotného vzdelávania*² sa opätovne zdôraznil význam celoživotného vzdelávania pre všetkých občanov Európy. Jedným z jeho hlavných odkazov bolo, že *tradičné systémy sa musia pretransformovať, aby sa stali oveľa otvorenejšími a flexibilnejšími, aby tí, ktorí sa vzdelávajú, mali k dispozícii individuálne spôsoby vzdelávania, ktoré budú vyhovovať ich potrebám a záujmom, a aby tak skutočne mohli využívať príležitosti počas celého svojho života*.

V spoločnej priebežnej správe o pokroku z roku 2006 v rámci pracovného programu „Vzdelávanie a odborná príprava 2010“ sa zdôrazňuje, že všetci občania si počas celého života potrebujú osvojovať a aktualizovať svoje zručnosti a že osobitné potreby tých, ktorým hrozí sociálne vylúčenie, si vyžadujú zvláštnu pozornosť. Vzdelávanie dospelých (pokiaľ ide o kvantitu aj kvalitu) je tiež dôležité pre rozvoj spôsobilostí stredne a vysoko kvalifikovaných ľudí³.

¹ Zmluva o založení Európskeho spoločenstva, http://europa.eu/eur-lex/en/treaties/dat/C_2002325EN.003301.html

² Oznámenie Európskej komisie: Vytvorenie európskeho priestoru celoživotného vzdelávania, http://ec.europa.eu/education/policies/lll/life/communication/com_en.pdf

³ Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: K spoločným zásadám flexiistoty: Flexibilitou a istotou k zvýšeniu počtu pracovných miest a zlepšeniu ich kvality, http://ec.europa.eu/employment_social/news/2007/oct/demography_en.pdf

V oznámení Komisie z roku 2006 na tému Vzdelávanie dospelých⁴: *Na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro*⁵ sa zdôrazňuje význam vzdelávania dospelých ako kľúčovej súčasti celoživotného vzdelávania. Pri rozvíjaní občianstva a spôsobilostí hrá kľúčovú úlohu.

Tento akčný plán sa sústreďuje na tých, ktorí sú znevýhodnení v dôsledku nízkej úrovne svojej gramotnosti, nedostatočných pracovných zručností a/alebo zručností potrebných na úspešné začlenenie sa do spoločnosti. V jednotlivých členských štátoch sem môžu patriť migranti, starší ľudia, ženy alebo osoby s postihnutím.

Vychádza z predpokladu, že potreba vysokokvalitného a dostupného systému vzdelávania dospelých už nie je predmetom diskusie vzhľadom na výzvy, ktorým bude musieť Európa v nadchádzajúcich rokoch čeliť:

- znižovanie nedostatku pracovných síl spôsobeného demografickými zmenami prostredníctvom zvyšovania úrovne zručností pracovníkov vo všeobecnosti a zvyšovaním kvalifikácie nízko kvalifikovaných pracovníkov (80 miliónov v roku 2006). Vzdelávanie dospelých k tomu môže rýchlo a účinne prispieť;
- riešenie problému pretrvávajúceho vysokého počtu žiakov, ktorí predčasne ukončili školskú dochádzku⁶ (takmer 7 miliónov v roku 2006), ponukou druhej šance pre tých, ktorí vstupujú do veku dospelosti bez kvalifikácie;
- zníženie pretrvávajúceho problému chudoby a sociálneho vylúčenia u marginalizovaných skupín. Vzdelávanie dospelých môže ľuďom zlepšiť zručnosti a priviesť ich k aktívnemu občianstvu a k samostatnosti;
- zvýšenie integrácie migrantov do spoločnosti a trhu práce. Ako príspevok k tomuto integračnému procesu vzdelávanie dospelých ponúka na mieru upravené kurzy vrátane jazykového vzdelávania. Účasť na vzdelávaní dospelých v hostiteľskej krajine môže okrem toho pomôcť migrantom získať validáciu a uznanie kvalifikácií, ktoré si so sebou prinášajú;
- zvýšenie účasti na celoživotnom vzdelávaní a najmä riešenie problému, že účasť klesá po dovŕšení 34. roku veku. V období, keď priemerný vek pracovníkov v celej Európe stúpa, musí existovať paralelný rast vzdelávania dospelých u starších pracovníkov.

Potreba zvýšiť investície do vzdelávania dospelých je posilnená aj poslednými výsledkami referenčného ukazovateľa, ktoré ukazujú, že účasť dospelých (vek 25 – 64 rokov) na vzdelávaní dospelých už nerastie a v roku 2006 sa dokonca mierne znížila na 9.6 %⁷.

⁴ V oznámení Európskej komisie: Na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro; sa vzdelávanie dospelých definuje ako všetky formy vzdelávania, na ktorých sa zúčastňujú dospelí po ukončení počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy.

⁵ Oznámenie Európskej komisie: Na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro, KOM(2006) 614, 23.10.2006, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2006/com2005_0605en01.pdf

⁶ 6 miliónov v roku 2005: Pracovný dokument útvarov Komisie „Pokrok v dosahovaní lisabonských cieľov v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy – Správa založená na ukazovateľoch a referenčných úrovniach – Správa za rok 2006“, SEK(2006) 639.

⁷ Návrh správy o pokroku 2007.

Akčný plán pomáha posilniť odvetvie vzdelávania dospelých, aby bolo možné využívať všetky jeho možnosti. Ide o komplexné odvetvie so širokou škálou poskytovateľov a s dosahom na všetky druhy cieľových skupín. Uznáva sa nadodvetvový charakter vzdelávania dospelých.

Všeobecným cieľom akčného plánu je implementácia piatich kľúčových odkazov stanovených v oznámení *Na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro*: odstrániť prekážky v účasti; zvýšiť kvalitu a efektívnosť odvetvia; urýchliť proces validácie a uznávania; zabezpečiť dostatočné investície; sledovať odvetvie.

1.1. Konzultačný proces

Toto oznámenie je výsledkom širokých konzultácií, ktoré nasledovali po uverejnení oznámenia z roku 2006. V priebehu prvého polroka 2007 Komisia konzultovala s členskými štátmi prostredníctvom štyroch regionálnych stretnutí zástupcov ministerstiev pre vzdelávanie a zamestnanosť, sociálnych partnerov a mimovládnych organizácií z oblasti vzdelávania dospelých (vo Fínsku, Nemecku, Slovinsku a Portugalsku).

Ako súčasť každého regionálneho stretnutia a vychádzajúc z kľúčových odkazov oznámenia z roku 2006 každá hostiteľská krajina predstavila účastníkom príklady osvedčených postupov s cieľom ukázať:

- výsledky integrovaného prístupu zainteresovaných strán;
- ako dosiahnuť základné zručnosti u nízko kvalifikovaných pracovníkov;
- ako sa vypracovávajú politiky a akcie, ktorých cieľom je zvýšenie účasti na vzdelávaní dospelých;
- spôsob, akým sa stanovuje implementácia systému uznávania a validácie neformálnych výsledkov vzdelávania.

Túto výmenu osvedčených postupov, ktorá sa uskutočnila na týchto stretnutiach, možno považovať za prvý pozitívny výsledok tohto procesu.

Komisia využila aj informálne „národné konzultačné rady“ v členských štátoch, aby získala na akčný plán spätnú väzbu od tvorcov politiky, sociálnych organizácií, mimovládnych organizácií z oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania dospelých⁸.

Pri príprave návrhu akčného plánu Komisiu podporila aj skupina expertov vytvorená zo zástupcov členských štátov, sociálnych partnerov a medzinárodných orgánov, akým je napríklad UNESCO.

2. EFEKTÍVNE ODVETVIE VZDELÁVANIA DOSPELÝCH TVORÍ ZÁKLAD AKČNÉHO PLÁNU

Prínos odvetvia vzdelávania dospelých k dosiahnutiu lisabonských cieľov a k vzdelávaniu počas celého života a vo všetkých jeho oblastiach by sa mohol zvýšiť vytvorením efektívnejších systémov, do ktorých budú zapojené všetky príslušné zainteresované strany.

⁸ Do konzultačného procesu sa zapojilo 27 členských štátov, tri krajiny z EHP a Turecko.

Výsledky, ktoré sa majú prostredníctvom tohto akčného plánu dosiahnuť, závisia aj od efektívnosti týchto systémov.

Je známe, že každý členský štát začína z rozličnej úrovne rozvoja, pokiaľ ide o podmienky účasti, kvalitu, financovanie a rozvoj odvetvia. Existuje mnoho príkladov kvalitných iniciatív, ktoré boli vypracované v členských štátoch s podporou EÚ, z ktorých by mohli vychádzať ďalší⁹.

Konzultačný proces a dôkazy zo štúdií a výskumu v tejto oblasti ukazujú, že silné a efektívne odvetvie vzdelávania dospelých zahŕňa skupinu kľúčových prvkov, ktoré sú vzájomne úzko prepojené. Takýmito prvkami sú:

- politiky prijaté s cieľom uspokojovať potreby a požiadavky spoločnosti a hospodárstva;
- štruktúry na správu a riadenie vrátane kvality, efektívnosti a zodpovednosti systému vzdelávania dospelých;
- systémy dodávky vrátane vzdelávacích aktivít, podpory vzdelávania a uznávania výsledkov vzdelávania, ktoré riešia problém motivácie a vzdelávacích potrieb tých, ktorí sa vzdelávajú, v kontexte potrieb a požiadaviek spoločnosti a hospodárstva.

Na zlepšenie efektívnosti odvetvia vzdelávania dospelých, rozšírenie a uľahčenie prístupu ku vzdelávaniu a na uľahčenie náležitého financovania je potrebné partnerstvo na európskej, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni¹⁰.

2.1. Politika

V priebehu konzultácií sa opätovne potvrdila základná potreba *verejných orgánov spolu s ostatnými zainteresovanými stranami* intervenovať s cieľom garantovať príležitosti na vzdelávanie pre tých, ktorí sú ohrození, aby mohli dosiahnuť kľúčové spôsobilosti¹¹. Táto intervencia je potrebná na to, aby sa zabezpečilo, že dospelí, ktorí ukončili školskú dochádzku bez primeranej formálnej kvalifikácie a ktorí chcú opäť začať alebo pokračovať vo svojom základnom vzdelávaní, by mali mať v ktoromkoľvek momente svojho života podporu prostredníctvom primeraných a inovačných spôsobov vzdelávania a príležitostí na získanie spôsobilostí prostredníctvom ponúk odbornej prípravy na pracovisku. Potreba takejto intervencie je dokonca ešte väčšia v kontexte rýchleho tempa zmien na pracovisku a zručností, ktoré sú potrebné, aby tam ľudia uspeli.

Zainteresované strany zistili, že v porovnaní s inými oblasťami vzdelávania nie sú prínos a výhody odvetvia vzdelávania dospelých dostatočne preskúmané, prediskutované ani publikované. Rozvoj príležitostí na vzdelávanie dospelých okrem toho nedrží krok s potrebami jednotlivcov a spoločnosti.

⁹ ESF060603-ESF, Informačný dokument o podpore vzdelávania a odbornej prípravy.

¹⁰ Podporovanie vzdelávania dospelých, OECD, 2005, ISBN: 9264010939

¹¹ Odporúčanie Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie (2006/962/ES), Ú. v. EÚ L 394/10, 30.12.2006.

Na zvýšenie účasti a pre podporu investícií je rozhodujúce, aby kvalita, dôležitosť, efektívnosť¹² a účinnosť vzdelávania dospelých boli jasne viditeľné.

Vlády a ostatné zainteresované strany by mali konať vo svojich príslušných oblastiach, aby uľahčili prístup, poskytli usmernenie a posúdenie a aby urýchlili validáciu a uznávanie výsledkov vzdelávania dosiahnutých v neformálnom a informálnom vzdelávaní.

2.2. Správa a riadenie

Tí, ktorí sa zapojili do konzultácií, sa jasne vyjadrili, že dobrá správa a riadenie zo strany poskytovateľov vzdelávania dospelých prispievajú k účinnému poskytovaniu vzdelávania dospelých. To potom vedie ku kvalitným výsledkom vzdelávania u tých, ktorí sa vzdelávajú, a k dobrej návratnosti investícií pre všetky zainteresované strany.

Pre dobrú správu a riadenie je u poskytovateľov vzdelávania dospelých charakteristické:

- zameranie na dospelých;
- inovačný prístup ku vzdelávaniu;
- účinná analýza potrieb;
- efektívne správne systémy a primerané pridelovanie zdrojov;
- profesionálna úroveň pracovníkov;
- mechanizmy na zabezpečenie kvality pre poskytovateľov;
- silné systémy sledovania a hodnotenia v rámci vnútroštátnych rámcov založené na dôkazoch;
- úzke vzťahy s ostatnými oblastami a orgánmi vzdelávania, akými sú napríklad organizácia vzdelávajúcich sa osôb, odvetvové asociácie a odvetvové inštitúty. Keďže zamestnávateľia sú poskytovateľmi veľkej časti odbornej prípravy pre dospelých prostredníctvom vzdelávania na pracovisku a vytváraním prostredia podporujúceho vzdelávanie, ich zapojenie do miestneho a regionálneho plánovania hrá rozhodujúcu úlohu.

Existuje potreba plánovaného a systematického prístupu na všetkých úrovniach a v rámci všetkých súčastí vzdelávania, formálneho a neformálneho¹³, aby sa zlepšila zodpovednosť a transparentnosť a aby sa zabezpečila primeraná istota, že poskytovanie vzdelávania dospelých bude spĺňať požiadavky všetkých zainteresovaných strán, najmä vzdelávajúcich sa dospelých.

2.3. Dodávka

Konzultácie ukázali, že kľúčovou výzvou pre vzdelávanie dospelých je dodávka služby, ktorá súčasne uspokojí potreby dospelej vzdelávajúcej sa osoby, vysoko kvalitne reaguje na potreby trhu práce a spoločnosti a stimuluje ďalší dopyt. Na prekonanie viacerozmerých bariér

¹² Oznámenie Komisie „Efektívnosť a rovnosť v európskych systémoch vzdelávania a odbornej prípravy“, KOM(2006)481, v konečnom znení, 8.9.2006, http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/comm481_en.pdf

¹³ Definície sú k dispozícii v „Memorande o celoživotnom vzdelávaní“ (SEK(2000) 1832, 30.10.2000) a v ďalších publikáciách, ako napr. Klasifikácia vzdelávacích aktivít podľa Eurostatu.

brániacich účasti je okrem toho potrebné široké spektrum vzájomne prepojených opatrení. Patria sem:

- priblíženie vysoko kvalitných informácií a usmernenie k tým, ktorí sa vzdelávajú. To sa dá dosiahnuť prostredníctvom služieb, ktoré sú spojené s komunitou alebo pracoviskom. Existovala široká zhoda v tom, že cieľovým skupinám v tomto akčnom pláne by sa to malo poskytovať bezplatne;
- priblíženie vzdelávania k tým, ktorí sa vzdelávajú vo svojich komunitách a na pracoviskách. To sa dá dosiahnuť prostredníctvom miestnych vzdelávacích stredísk, mimovládnych organizácií, vzdelávania na pracovisku a e-learningu. Mali by sa ponúknuť diferencované príležitosti na vzdelávanie, ktoré budú reagovať na osobitné potreby jednotlivcov;
- umožnenie flexibilného prístupu k posudzovaniu, validácii a uznávaniu výsledkov vzdelávania vedúceho k certifikácii a kvalifikácii; toto by malo byť podporené poradenstvom;
- rozšírenie prístupu k vyššiemu vzdelávaniu¹⁴ s cieľom uľahčiť kvalifikáciu o „stupeň vyššiu“; zavedenie finančných mechanizmov, ktoré sú založené na dopyte (ako napríklad individuálne študijné účty, daňové opatrenia a pôžičky poskytované verejne alebo prostredníctvom mechanizmu verejnej záruky), na riešenie finančných obmedzení a motivovanie vzdelávania v dennej alebo externej forme;
- podpora jednotlivcov, aby investovali do svojho vzdelávania z dôvodu osobného uspokojenia i zamestnateľnosti. V tejto súvislosti treba spomenúť, že v súlade so stratégiou Komisie stanovenou v akčnom pláne na obdobie rokov 2004 – 2006 „Podpora jazykového vzdelávania a jazykovej rozmanitosti“¹⁵ je vzdelávanie dospelých silným mechanizmom pre jazykové vzdelávanie. Poradenstvo hrá kľúčovú úlohu pri pomoci dospelým, aby využili príležitosti, ktoré im ponúkajú spoločnosti, sociálne služby a iné inštitúcie.

3. AKČNÝ PLÁN

S cieľom realizovať kľúčové odkazy oznámenia z roku 2006 a na základe názorov zozbieraných počas nedávnych konzultácií Komisia vyzýva členské štáty, aby sa zúčastnili európskeho akčného plánu pre toto odvetvie, ktorý bude zahŕňať činnosti v týchto oblastiach:

- analýza vplyvu reforiem vo všetkých odvetviach vzdelávania a odbornej prípravy v členských štátoch na oblasť vzdelávania dospelých;
- zlepšenie kvality poskytovania vzdelávania v odvetví vzdelávania dospelých;

¹⁴ Bleskový Eurobarometer 192: 87 % pedagógov vyučujúcich na univerzitách v EÚ súhlasí, že univerzity by sa mali otvoriť dospelým vzdelávajúcim sa osobám.

¹⁵ Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Podpora jazykového vzdelávania a jazykovej rozmanitosti: Akčný Plán 2004 – 2006, http://ec.europa.eu/education/doc/official/keydoc/actlang/act_lang_en.pdf

- zvýšenie možností pre dospelých postúpiť o „jeden krok vyššie“ – dosiahnuť kvalifikáciu aspoň o jeden stupeň vyššiu ako predtým;
- urýchlenie procesu posudzovania zručností a sociálnych spôsobilostí a ich validácia a uznávanie, pokiaľ ide o výsledky vzdelávania;
- zlepšenie sledovania odvetvia vzdelávania dospelých.

Realizáciu takýchto činností možno podporovať prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu a programu celoživotného vzdelávania.

3.1. Analýza vplyvu reforiem vo všetkých odvetviach vzdelávania a odbornej prípravy v členských štátoch na oblasť vzdelávania dospelých

Odvetvie vzdelávania dospelých sa dotýka všetkých ostatných odvetví vzdelávania. Preto je dôležité analyzovať vplyv vývoja v ostatných oblastiach formálneho aj neformálneho vzdelávania a ich interakciu s vývojom vo vzdelávaní dospelých. Väčšina členských štátov rozvíja národný kvalifikačný rámec v spojení s európskym kvalifikačným rámcom. Pokračuje diskusia o prenose kreditov. Tento vývoj sa sústreďuje na uľahčenie prístupu, pokroku a prenosu, a preto môže byť dôležitý na otvorenie kvalifikačných systémov pre dospelých. Zabezpečenie kvality predstavuje dôležitú súčasť reforiem vzdelávania a odbornej prípravy. Vývoj v odvetví vzdelávania dospelých sa musí začleniť do pokračujúceho procesu modernizácie vo vzdelávaní a odbornej príprave. V niektorých členských štátoch je vzdelávanie dospelých zahrnuté do reforiem a v iných nie je.

2008	Objedná sa analýza dôsledkov národných reforiem pre odvetvie vzdelávania dospelých založená na národných mechanizmoch predkladania správ. Táto analýza by zahŕňala analýzu ekonomickej efektívnosti týchto reforiem s cieľom objektívne posúdiť osvedčené postupy. V prípade potreby bude uskutočnená doplnková štúdia.
2009	O výsledkoch analýzy sa predloží správa, v ktorej budú uvedené trendy, výsledky a nedostatky na európskej a vnútroštátnej úrovni. Tieto informácie sa použijú pri rozvoji programu celoživotného vzdelávania a ostatných príslušných iniciatív EÚ.
2010	Komisia predloží správu o pokroku; a od roku 2010 každé dva roky.

3.2. Zlepšenie kvality poskytovania vzdelávania v odvetví vzdelávania dospelých

Kvalitu poskytovania vzdelávania ovplyvňuje politika, zdroje, prispôsobivosť a veľa iných faktorov, ale kľúčovým faktorom je kvalita pracovníkov, ktorí sa podieľajú na dodávke služieb. Doteraz sa v členských štátoch vzdelávaniu (počiatočnému a ďalšiemu), statusu a platom pracovníkov z oblasti vzdelávania dospelých venovala malá pozornosť. Pracovníci v oblasti vzdelávania dospelých v tejto súvislosti nezahŕňajú iba učiteľov a školiteľov v odbornej príprave, ale aj manažment, poradenský personál, mentorov a administratívnych pracovníkov. Musia byť schopní riešiť rozličné potreby osobitných skupín. Kvalita týchto pracovníkov je rozhodujúca pre motivovanie dospelých osôb, aby sa zapojili do vzdelávania.

2008	Budú uverejnené výsledky štúdie <i>Povolania v oblasti vzdelávania dospelých</i> v Európe. Identifikujú sa v nej už existujúce osvedčené postupy v členských štátoch a formulujú sa odporúčania. Identifikované osvedčené postupy budú šírené prostredníctvom pracovného programu Vzdelávanie a odborná príprava 2010 (napr.
------	--

	aktivity vzájomného učenia, získavanie pracovných skúseností pozorovaním zodpovedného pracovníka (job shadowing)).
2009	Vývoj noriem pre profesionálnych pracovníkov v oblasti vzdelávania dospelých vrátane poradenských služieb, ktoré budú založené na existujúcich osvedčených postupoch.
2010	Ďalší výskum vývoja noriem kvality pre poskytovateľov vzdelávania dospelých a ich akreditácia. Toto zároveň prispeje k sledovaniu odvetvia.

3.3. Zvýšenie možností pre dospelých postúpiť o „jeden krok vyššie“ a dosiahnuť aspoň o jeden stupeň vyššiu kvalifikáciu

Demografické predpoklady pre Európu naznačujú, že vzhľadom na úbytok pracovných síl a z toho vyplývajúci ich nedostatok na trhu práce sú investície do ľudského a sociálneho kapitálu identifikovaných cieľových skupín veľmi dôležité. Informácie a poradenstvo hrajú rozhodujúcu úlohu pri skontaktovaní a motivovaní týchto skupín. Mala by sa využiť úloha médií a ich schopnosť dosahu na tieto ťažko skontaktovateľné skupiny. To isté platí aj pre hlasy samotných vzdelávajúcich sa osôb. Len prilákať ľudí ku vzdelávaniu a odbornej príprave však nestačí. Príležitosť dosiahnuť pokrok a zvýšiť si úroveň kvalifikácie musí byť pre nich skutočná a musí im umožňovať lepšie sa integrovať do všetkých sfér života.

Členské štáty by mali preskúmať možnosť vytvorenia národných cieľov, prostredníctvom ktorých by sa zvýšila úroveň zručností cieľového obyvateľstva.

2008	Pripraviť zoznam osvedčených postupov a projektov na skontaktovanie identifikovaných cieľových skupín, ktoré im umožnia dosiahnuť pokrok a úspech, so súčasným zameraním na identifikáciu kľúčových faktorov na reintegráciu ľudí do trhu práce, vzdelávania a odbornej prípravy a do spoločnosti (dobrovoľnícka práca). Zohľadnia sa výsledky z programu celoživotného vzdelávania, najmä pokiaľ ide o program Gruntvig.
2009	Na základe výsledkov prehľadu výskumu (2008) sa uverejní výzva na predloženie návrhov na pilotné projekty zamerané na skontaktovanie cieľových skupín a na ďalší výskum v rámci programu celoživotného vzdelávania s cieľom dosiahnuť cieľ, ktorým je o jeden stupeň vyššia kvalifikácia.
2010	Začiatok projektov a sledovanie výsledkov sa začnú súčasne. Členské štáty by mali predkladať správy o pokroku vo zvyšovaní úrovne zručností cieľových skupín v spoločnej správe o pokroku v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy.

3.4. Urýchlenie procesu posudzovania a uznávania neformálneho a informálneho vzdelávania pre znevýhodnené skupiny

Uznávanie a validácia neformálneho a informálneho vzdelávania je základným prvkom stratégie celoživotného vzdelávania. Mnohé členské štáty majú vytvorený právny rámec a väčšina z nich už začala pilotné programy.

Posudzovanie a uznávanie zručností a sociálnej spôsobilosti bez ohľadu na to, kde a ako boli získané, je obzvlášť dôležité pre tých, ktorí nemajú základné kvalifikácie, aby sa tak uľahčila ich integrácia do spoločnosti. Budú mať zručnosti, ktoré nie sú viditeľné. Pre všetky

zúčastnené strany (zamestnávateľov, vlády, jednotlivcov atď.) je dôležité, aby sa to urobilo, pretože existujú dôkazy, že uznávanie zručností získaných neformálne a informálne by mohlo viesť k významným úsporám času a peňazí. Preto je dôležité, aby národné vlády zaujali pozitívny prístup k uznávaniu neformálneho a informálneho vzdelávania. Zvláštna pozornosť by sa mala venovať validácii a uznávaniu spôsobilostí migrantov bez toho, aby bol dotknutý právny predpis EÚ o uznávaní odborných kvalifikácií¹⁶.

2008	Identifikácia osvedčených postupov uznávania a validácie neformálneho a informálneho vzdelávania so zvláštnym zameraním na sociálne spôsobilosti, najmä na tie, ktoré boli získané mimo systému formálneho vzdelávania.
2009	Aktivita vzájomného učenia na európskej úrovni, výmena osvedčených postupov a cezhraničná výmena pracovníkov. Bude to financované z programu celoživotného vzdelávania.
2010	Prvá správa o výsledkoch bude predložená a prediskutovaná na seminári a s výsledkami budú oboznámené všetky zainteresované strany.

3.5. Zlepšenie sledovania odvetvia vzdelávania dospelých

Ako je uvedené v oznámení o vzdelávaní dospelých *Na vzdelávanie sa nikdy nie je neskoro*, neschopnosť ukázať výhody vzdelávania dospelých je hlavným problémom tejto oblasti. Existuje súrna potreba spoločného jazyka a spoločného porozumenia na to, aby sa prekonalí nedorozumenia a nedostatok porovnateľných údajov v tomto odvetví. Na pravidelnú aktualizáciu (na dvojročnom základe) vývoja v odvetví je potrebný aspoň minimálny súbor základných údajov.

Táto činnosť bude úzko súvisieť s pokračujúcim vývojom a prácou týkajúcou sa ukazovateľov a referenčných kritérií¹⁷ vrátane práce vykonanej stálou skupinou pre ukazovatele a referenčné kritériá.

2008	Na základe štúdie uskutočnenej Komisiou by členské štáty a zainteresované strany mali schváliť návrh na konzistentnú terminológiu. Cieľom štúdie je aj navrhnúť súbor základných údajov na uľahčenie dvojročného sledovania odvetvia.
2009	Pripraví sa a vydá glosár schválenej terminológie. V členských štátoch, ktoré sa chcú zúčastniť, sa začne zber základných údajov.
2010	Výsledky budú uverejnené v spoločnej správe o pokroku vo vzdelávaní a odbornej príprave 2010.

¹⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/36/ES zo 7. septembra 2005 o uznávaní odborných kvalifikácií, Ú. v. EÚ L 255/22, 30.9.2005.

¹⁷ Jednotný rámec ukazovateľov a referenčných kritérií na monitorovanie pokroku pri dosahovaní lisabonských cieľov vo vzdelávaní a odbornej príprave. KOM(2007)61, v konečnom znení.

4. NÁSLEDNÉ OPATRENIA V SÚVISLOSTI S AKČNÝM PLÁNOM VZDELÁVANIA DOSPELÝCH

Je načas zaručiť vzdelávaniu dospelých miesto v celoživotnom vzdelávaní a zabezpečiť jeho úlohu na všetkých úrovniach tvorby politiky tak, aby bolo možné realizovať jeho prínos ku zvládnutiu výzev, ktorým Európa čelí.

Do konca roka 2007 by sa mala vytvoriť pracovná skupina, aby pomohla Komisii a členským štátom podrobne špecifikovať akcie a projekty v rámci tohto akčného plánu a postarať sa o jeho ďalšiu realizáciu. Komisia vyzýva Radu a Parlament, aby schválili tento akčný plán.

V druhej polovici roku 2009 sa uskutoční konferencia, na ktorej sa oznámia dosiahnuté výsledky a prediskutuje sa ďalšia činnosť.

PRÍLOHA: CESTOVNÁ MAPA KONZULTAČNÉHO PROCESU

- (1) **Štyri stretnutia skupiny expertov v Bruseli** za účasti zástupcov útvarov Európskej komisie (GR EMPL, GR ENTR, GR JLS), sociálnych partnerov (ETUC, EuroBusiness), medzinárodných organizácií (OECD, UNESCO), zainteresovaných strán a expertov zastupujúcich „štyri oblasti“ a zástupcu Európskeho združenia pre vzdelávanie dospelých.
- (2) **Štyri nadnárodné konzultačné stretnutia s členskými štátmi, krajinami EHP a Tureckom** za účasti zástupcov ministerstiev pre vzdelávanie a zamestnanosť, sociálnych partnerov a ostatných zainteresovaných strán.
 - Helsinky, 22. – 23. februára 2007 Pozvané krajiny: Dánsko, Estónsko, Fínsko, Island, Lotyšsko, Litva, Nórsko, Švédsko
 - Bonn, 12. – 13. marca 2007 Pozvané krajiny: Belgicko, Francúzsko, Nemecko, Írsko, Lichtenštajnsko, Luxembursko, Holandsko, Spojené kráľovstvo
 - Ľubľana, 26. – 27. marca 2007 Pozvané krajiny: Rakúsko, Bulharsko, Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko
 - Lisabon, 3. – 4. apríla 2007 Pozvané krajiny: Cyprus, Grécko, Taliansko, Malta, Portugalsko, Španielsko, Turecko.
- (3) **Konzultácie na vysokej úrovni so zástupcami členských štátov**
 - Heidelberg, 1. – 2. marca 2007 Neformálne stretnutie ministrov
 - Hamburg, 22. – 23. mája 2007 Stretnutie generálnych riaditeľov pre odborné vzdelávanie (DGVET)
 - Brusel, 14. – 15. júna 2007 Zasadanie poradného výboru pre odborné vzdelávanie (ACVET)
- (4) **Neformálne konzultácie s členskými štátmi a ostatnými zainteresovanými stranami**
 - (a) Neformálne konzultácie s „národnými konzultačnými radami“. Vnútroštátne orgány v členských štátoch, krajinách EHP a Turecka sa vyzývajú, aby zorganizovali vnútroštátne konzultácie s príslušnými zainteresovanými stranami v období od 26. apríla do 22. mája.
 - (b) Ďalšie neformálne konzultácie na iných podujatiach (stretnutia sociálnych partnerov, konferencie, semináre a okrúhle stoly týkajúce sa vzdelávania dospelých).